

TILSVAR
TIL
OSLO TINGRETT

Saksnr.: 10514-501

Saksøker: Dyrebeskyttelsen Norge
Org.nr.: 971277475
Øvre gate 7, 0551 Oslo

Prosessfullmektig: Advokat Emanuel Feinberg
Advokatfirmaet Glittertind
Postboks 1383 Vika, 0114 Oslo

Rettslig medhjelper: Advokatfullmektig Dagny Ås Hovind
Advokatfirmaet Glittertind AS

Saksøkte nr. 1: Norsk Kennel Klub (Org.nr.: 937125577)
v/ styrets leder [REDACTED]
Postboks 52 Holmlia, 1201 Oslo

Saksøkte nr. 2: Norsk Cavalierklubb (org. nr.: 996057690)
v/ styrets leder [REDACTED]
Rønnålgarda 7, 2164 Skogbygda

Saksøkte nr. 3: Norsk Bull dogklubb (org. nr.: 913338413)
v/ styrets leder [REDACTED]
Vestre Skogbygdveg 669, 2370 Løten

Saksøkte nr. 4: [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Saksøkte nr. 5: [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Saksøkte nr. 6.

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Saksøkte nr. 7.

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Saksøkte nr. 8.

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Saksøkte nr. 9

[Redacted]
[Redacted]
[Redacted]

Prosessfullmektig:

Advokatfirmaet Lippestad AS
V/advokat Geir Lippestad
Sehesteds gate 6
0164 Oslo

Saken gjelder:

Påstand om lovstridig avl av engelsk bulldog og cavalier king charles spaniel.

1 INNLEDNING

Dyrebeskyttelsen Norge har inngitt stevning til Oslo Tingrett den 23.11.2020 mot Norsk Kennel Klub (NKK), Norsk Bull dog klubb (NBK), Norsk Cavalierklubb (NCK), og oppdretterne [REDACTED]

Det ble søkt om utsatt tilsvarsfrist som ble innvilget av Oslo Tingrett. Tilsvarsfrist er av Oslo tingrett fastsatt til 18.01.2021. Tilsvaret er således rettidig innsendt.

Dyrebeskyttelsen Norge har fremsatt følgende påstand: Det er i strid med dyrevelferdsloven § 25 første og annet ledd å avle hunderasen engelsk bulldog og hunderasen cavalier king charles spaniel.

I tillegg har dyrebeskyttelsen Norge nedlagt følgende påstand mot de aktuelle oppdretterne:

Oppdretter må forbys å avle hunderasen cavalier king charles spaniel.

Oppdretter må forbys å avle hunderasen engelsk bulldog.

På vegne av alle saksøkte bestrides påstandene som er fremmet. NKK, klubbene og oppdretterne er av den klare oppfatning at det ikke er hele hunderaser som er problemet. Både helsemessige og atferdsmessige utfordringer er knyttet til den enkelte hunden og ikke til hele raser.

Når det gjelder hundeavl i Norge er det noen utgangspunkter det er viktig å slå fast. Hundeavl i Norge er ikke regulert, utover dyrevelferdsloven §25. Det foreligger ingen registreringskrav fra myndighetene for nye valper i Norge, og det er heller ikke et lovverk for gjennomføringen av avl og hundeoppdrett i Norge. Dette betyr at det ikke ligger noen begrensninger på hvem som kan avle frem hunder i Norge. En hundeeier kan, enten det er snakk om en rasehund eller blandingshund, avle fram hunder slik de selv ønsker. Dersom dette skal begrenses, er dette opp til lovgiver å bestemme dette gjennom lov eller forskrift.

Hverken NKK eller raseklubbene har myndighet til å lage regler om hvordan avl skal foregå i Norge. NKK og Raseklubben kan kun veilede og sanksjonere egne medlemmer, og det er ikke pliktig for hundeeiere eller oppdrettere å være tilknyttet NKK eller en raseklubb. Når det gjelder de aktuelle oppdretterne i dette søksmålet, er dette oppdrettere som gjør alt i sin makt for å drive en helsefremmende og sunn avl av de nevnte hunderaser. Dette basert på grundige faglige vurderinger som skal sikre best mulig hundehelse. Da det ikke foreligger noe lovpålagte avlsstrategier og regler, velger mange oppdrettere å frivillig følge de råd og veiledninger som NKK gir. Det at disse aktuelle oppdrettere melder seg inn i en raseklubb, er et uttrykk for en strek vilje om å drive hundehold og avl på en god og seriøs måte.

2 Nærmere om sakens parter

2.1 Norsk Kennel Klub

Norsk Kennel Klub (NKK) er hundeeiernes organisasjon, grunnlagt i 1898. NKK er en ideelle interesseorganisasjon. NKK er en av landets største frivillige organisasjoner med 100.000 medlemskap. Organisasjonens formål er å arbeide innen en rekke områder som angår hund og hundehold, med et hovedfokus på hundevelferd – både nasjonalt og internasjonalt. NKK skal ivareta hundens og hundeholdets interesser i Norge, samt bidra til å fremme positive aktiviteter med hund og hundesport og forvaltningen av den enkelte hunderase.

Til beskrivelse av NKK sitt formål, vedlegges NKKs lover.

BILAG 1: Kopi av Formålsbeskrivelse fra NKKs Lover §§1-1 og 1-2.

NKK består av selvstendige klubber og forbund, inkludert raseklubber og ulike aktivitetsklubber. Norsk bull dogklubb og norsk cavalierklubb er eksempler på slike klubber. Et medlemskap i NKK betyr at man er medlem i en av NKKs klubber/forbund og hvor disse igjen er medlem i NKK. Enkeltmedlemmene er med andre ord ikke direkte medlem i NKK. Klubbene svarer for grunnkontingent til NKK slik at hvert enkeltmedlem betaler kontingent til klubben vedkommende er medlem i samt en grunnkontingent til NKK.

NKK er paraplyorganisasjonen for norske hundeklubber. Klubbene er selvstendige rettssubjekter med egne styrever og organisasjonsnummer. Det er klubbene som selvstendige organisasjoner som eier NKK. NKK arbeider nasjonalt og internasjonalt for funksjonelt friske hunder med rasetypisk konstruksjon og mentalitet som kan leve et langt og lykkelig liv til glede for seg selv, sine eiere og samfunnet. NKKs regioner og lokale hundeklubber driver egne aktiviteter som valpe kurs, familiehundkurs, lydighetstrening, agilitytrening, utstillingstrening, prøver, temakvelder m.m. Alle hundeeiere kan melde seg inn og delta i en av hundeklubbene. Alle hunder og hundeeiere er velkomne i alle NKKs klubber, både renrasede- og blandingshunder.

På NKK sine nettsider og i NKKs lover følger det at NKK har det overordnede ansvar for hundeavl og hunderaser i Norge, men forvaltningen av den enkelte rase er delegert til de respektive raseklubber. Med dette forstås at NKK har det overordnede ansvaret for hundeavl overfor sine medlemmer i Norge. Det er viktig å påpeke at NKK ikke har noe form offentligrettslig juridisk myndighet delegert fra lovgiver. De har kun mulighet til å veilede og sanksjonere der medlemmene ikke følger organisasjonens vedtekter/lover. Dette kan i ytterste konsekvens medføre eksklusjon fra foreningen.

NKK arbeider for etisk riktig behandling av hunder, og for at avl skjer i ønsket retning, både når det gjelder rasestandard, bruksegenskaper og rasenes sunnhet. NKK registrerer rasehunder som oppfyller kravene fra den internasjonale kynologiske organisasjonen FCI. NKK kan ikke nekte å registrere en rase godkjent av FCI, med mindre myndighetene har forbudt rasen i Norge.

NKK kan ilegge interne registreringsforbud eller avlssperre overfor egne medlemmer, men en avlssperre hos NKK har ingen virkning utover intern NKK-sammenheng. Verken raseklubb eller NKK har anledning til å sanksjonere mot oppdrettere etter offentligrettslig regelverk. Dette er en myndighet som tilfaller Landbruks- og matdepartementet og Mattilsynet.

2.2 Norsk Bulldog klubb og Norsk Cavalierklubb

Norsk Bulldog klubb (NBK) er en raseklubb og har ansvar for rasene engelsk bulldog og fransk bulldog. Den ble stiftet i 1919. Klubben har i overkant av 600 medlemmer. Årlig registreres det i gjennomsnitt 130 hunder av rasen engelsk bulldog. Norsk Bulldog klubb er en selvstendig organisasjon med eget organisasjonsnummer.

Til beskrivelse av klubbens formål vedlegges klubbens lover.

BILAG 2: Kopi av formålsbeskrivelse fra Norsk Bulldog klubbs lover, jf. §§1-1 og 1-2.

Norsk Cavalierklubb er en raseklubb og har ansvaret for rasen Cavalier king charles spaniel. Klubben har rundt 900 medlemmer. Årlig registreres rundt 560 hunder av rasen i NKK. Norsk Cavalierklubb er en selvstendig organisasjon med eget organisasjonsnummer.

Til beskrivelse om hva klubbens formål vedlegges klubbens lover.

BILAG 3: Kopi av formålsbeskrivelse fra Norsk Cavalierklubbs lover, jf. §§1-1 og 1-2.

Både NBK og NCK har regler og retningslinjer for avl og oppdrett med en rekke helsekrav, samt regler for formidling av valper gjennom klubben. Klubben har gjennomført en rekke tiltak for å bedre helsetilstanden

hos rasene og deltatt i ulike helsefremmende prosjekter. De holder regelmessige oppdretterseminarer og legger ut mye helseinformasjon på sine web-sider.

Som dokumentasjon for dette arbeidet vedlegges utdrag fra klubbenes hjemmesider som omhandler spørsmålet om avl.

BILAG 4: kopi av hjemmeside fra NBK som beskriver retningslinjer for avl.

BILAG 5: kopi av hjemmeside fra Norsk Cavalierklubb som beskriver retningslinjer for avl.

NKK sentralt har det overordnede ansvar for hundeavl og hunderaser i Norge for sine medlemmer. Forvaltningen av den enkelte rase er delegert til de respektive raseklubber. Raseklubber/forbund har et særlig ansvar for forvaltning og ivaretagelse av sin rase. Klubbene har rett til å foreslå avlsmessige tiltak/restriksjoner og å være høringspart for endringer i regler som har avlsmessig betydning/verdi. Raseklubbene skal også bidra til utdanning av dommere og andre funksjonærer innen klubbens interesseområder.

Raseklubbene er ikke tildelt noe generell håndhevelsesmyndighet. Klubbene kan legge føringer overfor egne medlemmer. Det er ingen innmeldingsplikt og ethvert medlem kan melde seg ut av både klubben og NKK ved uenighet og likevel fortsette hundeavl og oppdrett. Raseklubbene har altså ingen myndighet ovenfor oppdrettere som avler i strid med regelverket. Det er offentlige myndigheter som har tilsynsansvar for god dyrevelferd.

2.3 Oppdretterne

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

3 PROSESSUELLE FORHOLD

3.1 Generelt

Det saksøker prøver å oppnå med dette søksmålet er å forby en eller flere hunderaser i Norge. Et spørsmål om å forby enkelte hunderaser, mener vi er et spørsmål som tilfaller lovgiver å vurdere og avgjøre. Om det foreligger brudd på dyrevelferdslovens § 25, må bero på en konkret vurdering av hver enkelte oppdretters handlemåte. Det må foreligge konkrete dokumenterte handlinger som grunngir manglende dyrevelferd. Generelle betraktninger om enkelte hunderaser som ikke bør tillates, er ikke tilstrekkelig.

Når det gjelder NKK og raseklubbene, kan disse ikke felles av dyrevelferdsloven. NKK, NCK og NBK hverken eier dyr, driver avl, eller har formelle muligheter til å føre kontroll eller iverksette offentlige tiltak mot oppdrettere de eventuelt skulle mene bryter dyrevelferdsloven. I Norge er det Mattilsynet som har en kontrollfunksjon og som skal påse at dyrevelferdsloven overholdes. Om Dyrebeskyttelsen Norge mener at så ikke er tilfelle, må krav rettes mot Mattilsynet med påstand om at de ikke utøver sin myndighet iht. lovverket. Mener dyrebeskyttelsen at det er hunderaser som må forbys, må det arbeides opp mot lovgiver for fastsettelse av regler om dette.

Når det gjelder oppdrettere har ikke saksøker engang forsøkt å påpeke eller dokumentere konkrete forhold ved deres handlinger som skulle stride mot dyrevelferdsloven utover å vise til at det er generelle helsemessige utfordringer knyttet til de aktuelle rasene.

3.2 Rett verneing for oppdretterne.

Saksøker hevder at hovedreglene om verneing kan fravikes i dette tilfellet mot oppdretteren. Vi er ikke enige i denne påstanden.

Det følger av tvisteloven § 4-4 (1) at søksmål kan reises ved saksøktets alminnelige verneing.

Fysiske personer har alminnelig verneing der de har bopel, jf. §4-4 (2).

Oppdretterne i denne sak er fysiske privatpersoner. Ingen av oppdretterne har adresse med verneing i Oslo.

Det hevdes at reglene i tvisteloven § 15-2 hjemler rett til å fremme sak mot oppdretterne for Oslo tingrett i strid med de alminnelige verneingsreglene. Vi er ikke enige i denne vurderingen. For at flere parter kan saksøkes i en sak, må vilkårene i både §15-2 a og b være oppfylt. Oppdretterne har innsigelser mot at reglene om alminnelig verneing fravikes. Videre er det ikke så nær sammenheng mellom kravene at de bør behandles i samme sak.

Hverken klubbene eller NKK driver avl. Det er følgelig slik at en sak mot disse må omhandle retten til å registrere og informere om avlsmuligheter og hunderaser. Når det gjelder oppdretterne må spørsmålet i saken bli om disse konkret driver oppdrett i strid med Dyrevelferdsloven. Saken må da omhandle bevisføring for at loven brytes i disse konkrete sakene. Dette er vurderinger av helt forskjellig karakter uten slik nær sammenheng som lovverket krever.

3.3 Søksmålsbetingelsene i tvisteloven §1-3, jf. §1-4.

3.3.1 Generelt om de prosessuelle grunnvilkår for søksmålsadgang

Det følger av tvisteloven § 1-4 første ledd at «Foreninger og stiftelser kan reise søksmål i eget navn om forhold som det ligger innenfor organisasjonens formål og naturlige virkeområde å ivareta, når vilkårene ellers i § 1-3 er oppfylt.» Det bestrides ikke at Dyrebeskyttelsen Norges søksmål ligger innenfor

organisasjonens formål og naturlige virkeområde å ivareta. Den avgjørende vurderingen er således om vilkårene etter tvisteloven §1-3 er oppfylt.

Tvisteloven § 1-3 regulerer de alminnelige betingelsene for å reise søksmål, herunder krav til søksmålgjenstand, partstilknytning og søksmålsituasjonen. Etter tvisteloven §1-3 første ledd er det et vilkår at saken gjelder et «rettskrav». Etter § 1-3 andre ledd første punktum må den som reiser saken, «påvise et reelt behov for å få kravet avgjort i forhold til saksøkte». Hvorvidt det foreligger et reelt behov, skal etter § 1-3 andre ledd andre punktum avgjøres «ut fra en samlet vurdering av kravets aktualitet og partenes tilknytning til det».

Begrunnelse for disse søksmålsbetingelsene er hovedsakelig at saker skal «prøves for domstolene i en hensiktsmessig form og på en måte som gjør at domstolene får et forsvarlig avgjørelsesgrunnlag», jf. NOU 2001:32A, Bind A, side 186 flg. og Ot.prp. nr.51 (2001–2005) side 137.

I tvilstilfeller må vilkårene i tvisteloven § 1-3 undergis en helhetsvurdering, jf. Schei m.fl., Tvisteloven side 35-36 og Skoghøy, Tvisteløsning side 336.

Avgjørelsen av om søksmålet skal tillates fremmet etter § 1-3, må bero på en helhetsvurdering. Til dels vil det kunne være en glidende overgang mellom vilkårene i regelen. Utgangspunktet er en konkret vurdering av de aktuelle omstendigheter i den enkelte sak. Bestemmelsen er utformet – og ment praktisert – slik at den nærmere forståelsen av bestemmelsen vil kunne endre seg over tid. De nærmere avgrensninger etter § 1-3 vil nødvendigvis til en viss grad bero på skjønn, og i grensetilfelle vil det være avgjørende om det er naturlig og rimelig at tvisten skal kunne bringes inn for domstolene, se utredningen s. 652, jf. jf. Ot. prp. nr. 51 (2004-2005) s. 363-364.

I det videre vil det gjøres rede for at det ikke foreligger et tilstrekkelig rettskrav, (pkt.3.4), at dyrebeskyttelsen ikke har et «reelt behov» for rettsavklaring (pkt.3.5) og at dette ikke kan gjøres gjeldende «i forhold til saksøkte» (pkt.3.6).

3.4 Vilkaarene for «Rettskrav» er ikke tilstrekkelig oppfylt

Gjenstanden for søksmål må etter tvisteloven § 1-3 være et «rettskrav». I dette ligger at gjenstanden for søksmålet må ha karakter av et krav, at dette må være regulert av rettsregler, og at den interesse som blir håndhevd gjennom søksmålet, må være beskyttet av de regler som kravet er basert på. Interessetvister, faktiske omstendigheter og faglige vurderinger kan ikke gjøres til gjenstand for søksmål. Domstolen må forsikre seg om at tvister som bringes inn for behandling skal løses med rettsregler, og ikke med andre normer som rimelighet, etikk og moral.

Dyrebeskyttelsen anfører at «Hvorvidt avl og tilrettelegging for avl av disse hunderasene er ulovlig, beror på en vurdering av rettsreglene i dyrevelferdsloven § 25». Videre hevder de at «Mattilsynet utøver ikke sin kontrollfunksjon etter dyrevelferdsloven § 25 for rasehundavl» og at «Dyrebeskyttelsen Norge går til søksmål for å få fastslått det rettslige innholdet av dyrevelferdsloven § 25».

Domstolens primære oppgave er løse konkrete rettsvister. For at en sak skal kunne bringes inn for domstolene, må det som utgangspunkt stilles krav om at saken knytter seg til et konkret faktum, og at det som det kreves dom for, gjelder nærmere avgrensede rettsspørsmål i forholdet mellom bestemte rettssubjekter. Dette innebærer blant annet at dersom det blir anlagt søksmål med påstand om hvordan en lov eller forskriftsbestemmelse generelt skal forstås («actio popularis»), må søksmålet avvises, jf. Skoghøy tvisteløsning 3. utgave.

Dyrebeskyttelsen Norge anlegger et søksmål med påstand om hvordan dyrevelferdsloven §25 generelt skal forstås. Påstanden er således ikke tilstrekkelig konkret og må anses som et abstrakt rettsspørsmål. Den fremsatte påstanden reiser også spørsmål knyttet til etikk, moral, faktiske omstendigheter og politiske synspunkter.

Det må, på bakgrunn av nevnte argument, fremstå klart at saken må avvises.

Dersom den nedlagte påstanden skulle føre frem vil domstolen reelt fastsette et avlsforbud på enkelte raser. Dette fremstår som rettskapende, og vil tvinge domstolen til å gå utover sin myndighet. Å fastsette et avlsforbud er en avgjørelse som tilfaller den lovgivende myndighet.

På dette grunnlag bør også saken avvises for domstolen.

Vilkårene knyttet til «rettskrav», jf. Tvisteloven §1-3 første ledd er ikke oppfylt. Søksmålet må avvises.

3.5 Dyrebeskyttelsen Norge må ha et «Reelt behov» for rettsavklaring

Etter tvisteloven § 1-3 annet ledd må den som reiser saken påvise et «reelt behov for å få kravet avgjort i forhold til saksøkte». Når det gjelder vilkåret om «reelt behov», følger det av lovens ordlyd at det skal foretas en samlet vurdering av kravets aktualitet og partenes tilknytning. Vilråene må vurderes konkret mot hver saksøkte.

«Dyrebeskyttelsen Norge mener det er lovstridig å avle hunderasene engelsk bulldog og cavalier king charles spaniel, fordi disse rasene har en så stor grad av helsemessige lidelser at videreføring av deres arveanlegg er i strid med dyrevelferdsloven § 25». Videre hevder dyrebeskyttelsen at «Ettersom de saksøkte ikke deler Dyrebeskyttelsen Norges forståelse av at avlen strider med dyrevelferdsloven § 25, er det høyst sannsynlig at den vil fortsette i fremtiden. Det foreligger dermed en reell rettsuvisshet om innholdet i dyrevelferdsloven § 25 og grensene denne oppstiller for forsvarlig avl. Mattilsynets manglende oppfølging, og uttalte usikkerhet rundt bestemmelsens rekkevidde understreker dette. Dyrebeskyttelsen Norge har på denne bakgrunn et reelt og aktuelt behov for rettsavklaring.»

Som nevnt må domstolen avvise søksmål med påstand om hvordan en lovbestemmelse generelt skal forstås. Dersom en slik påstand likevel kan tillates, må søksmålet eventuelt rettes mot lovgiver.

I forarbeidene legges det til grunn at «Hvis det er tilstrekkelig behov for rettslig avklaring, må belastningen med å bli saksøkt da naturlig tas av den som har gitt den omtvistete regelen, dvs. staten. jf. NOU 2001:32 A s. 192. Dyrebeskyttelsen påpeker i stevningens pkt. 4.3.4.1 at dette sitatet gjelder situasjoner der myndighetene har gitt en forskrift, og hvor spørsmålet er om forskriften i seg selv er gyldig.

Vår sak handler ikke om gyldigheten av en forskrift, men hvordan en generell lovbestemmelse skal forstås. Det foreligger ingen forskrift fra departementet som regulerer avl av familiedyr nærmere. I mangel av utfyllende forskrift, må de samme hensynene kunne påberopes.

Belastningen med å bli saksøkt må derfor rettes mot den som har gitt avlsregelen, altså den lovgivende myndighet.

3.6 De saksøktes søksmålstilgang

Dyrebeskyttelsen Norge må ha et behov for å få kravet «avgjort» i forhold til saksøkte, jf. §1-3 annet ledd. Om saksøker får medhold i sine påstander mot NKK og klubbene, er de ikke i en rettslig posisjon so gjør de i stand til å oppfylle dommen. Hverken NKK eller klubbene har myndighet til å regulere eller forby hunderaser i Norge. Det er opp til lovgiver.

3.6.1 NKK, NCK og NBK

Dyrebeskyttelsen hevder at er «riktig og naturlig å rette søksmålet også mot raseklubbene og Norsk Kennel Klub som de overordnede ansvarlige instanser for avl av disse rasene, og generelt for hundeavl i Norge.»

Hverken NKK eller raseklubbene har myndighetskompetanse vedrørende lovverket. Hverken NKK eller raseklubbene er ansvarlig instanser for avl og har heller ikke et generelt ansvar for hundeavl i Norge. NKK, NBK og NCK er heller ikke ansvarlig for den enkelte oppdretter. NKK, NBK og NCK kan kun instruere og sanksjonere egne medlemmer. De har ingen tildelt juridisk myndighet for rasene eller for hundeavl. Dette ansvaret tilfaller Mattilsynet som tilsynsmyndighet for dyrevelferdsloven, jf. dyrevelferdsloven §30.

Rt-1984-1488 (Burhøns 1) er illustrerende for vår sak. I Burhøns 1 anla Norges Dyrebeskyttelsesforbund sak mot staten med påstand om at en forskrift om hold av verpehøner i bur var ugyldig etter dyrevernloven. Søksmålet ble avvist, idet det ble ansett for å gjelde et abstrakt rettsspørsmål og ikke et konkret rettsforhold. Det er en viss adgang til å få avgjort abstrakte rettsspørsmål uten tilknytning til konkrete rettsvister, men minstekravet må være at avgjørelsen er av konkret betydning for bestemte rettssubjekters forhold. Forarbeidene legger til grunn at Burhøns 1-dommen kan tolkes slik at søksmålet ikke kunne rettes mot staten fordi staten ikke selv holdt burhøns. Det kan uttrykkes slik at staten ikke hadde passiv søksmålskompetanse fordi en avgjørelse ikke ville være bestemmende for statens forhold.

I likhet med vår sak vil en dom i Dyrebeskyttelsens favør ikke være bestemmende for NKK, NBK eller NCKs forhold.

Sak mot NKK, NBK og NCK må kan ikke tillates fremmet, da dyrebeskyttelsen ikke har et behov for å få «avgjort» saken mot disse saksøkte.

3.6.2 Oppdretterne

Dyrebeskyttelsen Norge har fremmet søksmål mot en rekke oppdrettere med påstand om at det er et brudd på dyrevelferdsloven §25 å avle hunderasene cavalier king charles spaniel og engelsk bulldog. Som dyrebeskyttelsen har påpekt foreligger det ingen forskrifter knyttet til hundeavl og heller ingen føringer på hva som må forstås som brudd på dyrevelferdsloven §25. Dyrebeskyttelsen fremsetter heller ingen konkrete bevis på at de aktuelle oppdretterne bedriver lovstridig avl.

Vi mener at søksmålet mot oppdretterne må avvises da dyrebeskyttelsen ikke har et «reelt behov for å få kravet avgjort i forhold til saksøkte», sett hen til en samlet vurdering av kravets aktualitet og partenes tilknytning.

Det er uforholdsmessig tyngende at enkelte hundeoppdrettere skal bære byrden av å være saksøkte i et spørsmål som burde vært rettet mot staten.

Forarbeidene til tvisteloven viser til situasjonen rundt burhøns-dommene. Tvistemålsutvalget mente at avgjørelsen i Rt.1984 s. 1488 (Burhøns I) var uheldig. Dette synspunktet er fulgt opp i proposisjonen, jf. Ot. prp. nr. 51 (2004-2005) s. 141-142. Poenget var å forhindre at legalitetsprøving av forskrifter ble tvunget inn i mindre hensiktsmessige former, slik som ved Burhøns 2. Forarbeidene fastsetter at når man skal vurdere om søksmål skal tillates fremmet – altså om det foreligger tilstrekkelig rettslig interesse – er det behovet for rettslig avklaring som må være det sentrale. Hvis det er tilstrekkelig behov for rettslig avklaring, må belastningen med å bli saksøkt da naturlig tas av den som har gitt den omtvistete regelen, dvs. staten. I en situasjon som ved Burhøns-dommene er det vanskelig å se noen reell begrunnelse for å kreve at også en eller flere eggprodusenter må gjøres til saksøkt ved siden av staten.

Dette må også kunne legges til grunn i vår sak, når spørsmålet gjelder forståelsen av en lovbestemmelse ved mangel av forskrift. Søksmålet mot oppdretterne kan ikke tillates da dyrebeskyttelsen ikke har et «behov» for å kravet avgjort mot de saksøkte oppdretterne.

3.7 Oppsummering

Ved Ot.prp. nr.51 (2004-2005) s. 143 legges det til grunn at ved en sak om gyldigheten av en forskrift bør reises mot staten, som har myndighet til å fastsette eller endre forskriften når den er gitt av et statlig organ.

På denne bakgrunn må det legges til grunn at dyrebeskyttelsen ikke har et reelt og aktuelt behov for å få sitt krav avgjort overfor de saksøkte. Søksmålsbetingelsene er ikke tilstede og søksmålet må avvises mot samtlige saksøkte. I tillegg er reglene for rett verneing i forhold til oppdretterne ikke oppfylt.

4 SAKENS FAKTISKE SIDE

4.1 Oversikt

De saksøkte er enige om at det i rasene engelsk bulldog og cavalier king charles spaniel forekommer helseutfordringer. De saksøkte er derimot sterkt uenig måten Dyrebeskyttelsen Norge mener at helseutfordringene skal håndteres. De saksøkte er også sterkt uenig mange av de anklagene som fremsettes av Dyrebeskyttelsen Norge.

I det følgende vil det redegjøres for de ulike saksøktes faktiske roller vedrørende avlsspørsmålet. Deretter redegjøres det for de to hunderasenes situasjon og arbeidet som gjøres knyttet til disse rasene. Innledningsvis redegjøres det kort om hundeavl generelt.

4.2 Generelt om hundeavl

4.2.1 Kort om hundeavl i Norge

Hundeavl i Norge er ikke lovregulert, utover dyrevelferdsloven §25. Mattilsynet har ikke vedtatt noen forskrifter knyttet til hundeavl. Det foreligger ingen registreringskrav for nye valper i Norge og det er heller ikke et lovverk for gjennomføringen av avl og hundeoppdrett i Norge. Dette betyr at det ikke ligger noen begrensninger på hvem som kan avle frem hunder i Norge. En hundeeier kan, uavhengig om det er rasehund eller blandingshund, avle frem flere hunder.

Tidligere antok man at omtrent 90% av renrasede hunder var registrert i NKK. Blandingshunder var i første rekke et resultat av «tjuvparing». Myndighetene mener det finnes 560.000 hunder i Norge. Hvis gjennomsnittlig levealder er 8-9 år, kommer det rundt 63-70.000 nye hunder i Norge hvert år. NKK registrerer i underkant av 30.000 hunder i året (inkludert import). Antall hunder registrert i NKK utgjør følgelig under 50% av hundene i Norge. Det må derimot påpekes at det ikke foreligger noen alminnelig registreringsplikt for hunder i Norge, slik at disse tallene aldri vil være helt presise.

Hundeavl i Norge forekommer uavhengig av NKK, og NKKs rolle vedrørende avl. NKK har ingen myndighet til å lage regler om hvordan avl skal foregå. NKK kan kun instruere og sanksjonere egne medlemmer, og det er ikke pliktig å for hundeeiere eller oppdrettere å være tilknyttet NKK eller en raseklubb. Når det gjelder de aktuelle oppdretterne i dette søksmålet, er dette oppdrettere som gjør alt i sin makt for å drive en helsefremmende og sunn avl av de nevnte hunderaser. Dette gjøres basert grundige faglige vurderinger som skal sikre best helse for dyrene. Da det ikke foreligger noe lovpålagte avlsstrategier og regler, velger mange oppdrettere å frivillig følge de råd og veiledninger som NKK gir.

4.2.2 Unike hunder og hunderaser

Hver eneste hund er en unik skapning, sett hen til egenskaper, helse, personlighet og kunnskap. Hver enkelt hund må vurderes konkret for å kunne uttale seg om den hundens egenskaper og helse. Hunders egenskaper, kvaliteter og helse avhenger av både hundens rasesammensetting, den konkrete anatomien og fysikken til hunden og også de omgivelser hunden lever i. Her har den enkelte hundeeieren et ansvar overfor sin unike hund.

Behovet for rasehunder er som en følge av ønsket om å kunne tydeliggjøre hundens egenskaper. Dette gjelder både som tjenestehunder og rene familiehunder. Ulike hunderaser har forskjellige egenskaper og instinkter.

Ved å blande ulike hunderaser i for stor og i uoversiktlig grad, vil man risikere å rokke ved mange av disse naturlige egenskapene og instinktene. Det er vanskelig å fastslå hvilket resultat som «kommer ut på andre siden». Spesielt kan slik parring by på psykiske forvirringer for hunden da det kan foreligge strid mellom ulike instinkter.

4.3 Norsk Kennel Klubs rolle vedrørende hundeavl

4.3.1 Innledning

Norsk Kennel Klub er en interesseorganisasjon, med et hovedfokus på hundevelferd – både nasjonalt og internasjonalt. NKK arbeider for etisk riktig behandling av hunder, og for at avl skjer i ønsket retning, både når det gjelder rasestandard, bruksegenskaper og rasenes sunnhet. NKK er av den klare oppfatning at de helsemessige utfordringene engelsk bulldog og cavalier king charles spaniel har, kan bedres gjennom selektiv avl. NKK vier stor ressursbruk på å legge til rette for at kun de beste og friskeste hundene brukes i avl. Dette gjøres basert på systematisk og grundig arbeid med faglige vurderinger for å sikre best mulig resultat.

4.3.2 Tilknytning til FCI

NKK er tilknyttet den internasjonale kynologiske organisasjonen FCI (Fédération Cynologique Internationale). Det er kun nasjonale kennelklubber som kan være medlem av FCI. NKK arbeider aktivt for hundevelferd gjennom FCI, og er en aktiv pådriver for sunt hundehold og sunn avl på den internasjonale arenaen. NKK har deltatt aktivt i revisjon av FCIs statutter og Standing Orders for å få et økt fokus på hundevelferd.

Som dokumentasjon for FCI sitt arbeid vedlegges kopi av vedtekter til FCI.

BILAG 12: Kopi av FCI sine vedtekter.

NKK har bidratt sterkt til å forme FCIs Breeding Strategy, med utgangspunkt i NKKs egen avlsstrategi. NKK har også bidratt sterkt til modernisering av FCIs International Breeding Rules, og var en av initiativtakerne til å åpne for krysning mellom varianter og nært beslektede raser. NKKs representant på GCI General Assembly 2015 presenterte forslaget for forsamlingen, et forslag som ble enstemmig vedtatt.

Som medlem av FCI er NKK forpliktet til å følge FCI sitt regelverk. Dette innebærer blant annet at NKK er forpliktet til å registrere hunder av raser godkjent av FCI, med følgende forutsetning:

BILAG 13: FCI general and breed-specific guidelines about crosses of breeds and breed varieties

BILAG 14: FCI Standing Orders, art 20.1: Every Member and Contract Partner must keep a studbook for all the breeds recognized on a definitive basis by the FCI. They also have to keep an appendix to the studbook for the breeds recognized on a provisional basis and for breeds recognized nationally only.

BILAG 15: FCI International Breeding Rules, art.15: Puppies from purebred dogs of the same breed holding FCI recognized pedigrees without any objection or restriction on them from the national canine organization, i.e. without a limited registration, which do not allow them for breeding, are considered to be pedigree puppies and are therefore entitled to be issued FCI recognized pedigrees. A limited registration can only be rescinded by the national canine organization that has established it.

Art 16. FCI recognized pedigrees are a certification of parentage rather than of quality of the dog registered.

NKK registrerer rasehunder som oppfyller kravene fra den internasjonale kynologiske organisasjonen FCI. En rasehund er en valp fra foreldre av samme rase som har et registreringsbevis godkjent av FCI uten restriksjoner/avlssperre. NKK kan altså ikke nekte å registrere en rase godkjent av FCI, med mindre myndighetene har forbudt rasen i Norge. I Norge har ingen av de aktuelle rasene blitt forbudt av myndighetene.

4.3.3 Dyrebeskyttelsen Norges sammenligning av NKK med avisorganisasjoner

Dyrebeskyttelsen Norge hevder at situasjonen for rasehunder står i klar motsetning til hvordan det arbeides med å bevare og opprettholde en bærekraftig avl og et tilfredsstillende genetisk mangfold i husdyravlen. De hevder at arbeidet med forsvarlig avl og genetisk mangfold står sterkere innenfor avlsorganisasjonene for storfe, svin og sau og geit. Til dette er det viktig påpeke noen vesentlige forskjeller.

NKK er ikke en avlsorganisasjon. NKK er en interesseorganisasjon for hunder og hundeeiere. NKK er heller ingen kommersiell aktør innen avl. NKK eier ingen hunder og mottar ingen økonomisk støtte knyttet til avl. Dette står i klar motsetning til kommersielle avlsorganisasjoner som Nordsvin og Geno, som driver husdyravl. Geno og Nordsvin eier hanndyrene selv, og deres hovedmål er å sikre økonomien for sine medlemmer gjennom sitt avlsarbeid. Avlsarbeidet gjøres med formål om hurtig vekst og god fôrutnyttelse, kjøtt av god kvalitet, høy melkeytelse, mange avkom etc.

BILAG 16: Kopi av hjemmeside fra selskapene Geno

BILAG 17: Kopi av hjemmeside fra selskapet Nordsvin.

NKK har ikke som målsetning å sikre lønnsomhet hos sine oppdrettere. Tvert imot har NKK begrensninger overfor sine medlemmer om hvor mange valpekull en tisper kan ha. NKK har også regler for hvor tidlig en tisper kan pares, hvor tette kull hun kan ha og hvor gammel hun kan være når hun får sitt siste kull.

I Norge har ikke lovgiver gitt forskrifter for hundeavl. I Sverige har derimot lovgiver gitt slik forskrift. Denne forskriften viser til og baserer seg delvis på Svenska Kennelklubbens hälso- och avelsstrategier. NKK har tilsvarende regler for registrering av valper i NKK.

Overfor sine medlemmer har NKK en avlsstrategi der ingen hund bør ha flere valper enn tilsvarende 5% av antall registrerte valper i rasen i en 5-års-periode. Dette innebærer at dersom det i en rase er registrert 200 valper/år siste 5 år, bør ingen hund ha flere enn 50 valper i løpet av sitt liv. Dette er en generell anbefaling fra NKK som de fleste raseklubber har nedfelt i sine retningslinjer for avl.

BILAG 18: Kopi av NKK regler for avl og oppdrett.

BILAG 19: Kopi a Statens jordbruksverks föreskrifter och allemene råd om hållande av hundar och katter.

Dyrebeskyttelsen Norge påpeker at Norsk Genressurssenter har utarbeidet rapportskjemaer på bærekraft, sykdomsbilde, avlsmål og innavlsgrad for husdyravlen. Hit rapporterer avlsorganisasjonene frivillig. Det er også fra myndighetshold utarbeidet et bredt forskriftsregelverk som skal ivareta disse hensynene i husdyravlen. Tilsvarende systematisert, kunnskapsbasert og genetisk målrettet avlsinformasjon gjøres av

NKK, raseklubbene og oppdretteren som velger å registrere sine hunder i NKK, men myndighetene har ikke fastsatt tilsvarende forskriftsregelverk gjeldende for all hundeavl.

Hverken NKK, raseklubbene eller oppdretterne har mulighet til å fastsette juridisk bindende forskrifter. Dette er en myndighet som tilfaller Mattilsynet, jf. dyrevelferdsloven §30 første ledd.

4.3.4 NKKs dialog med Mattilsynet

NKK har aktiv dialog med Mattilsynet, og har også fremmet konkrete forslag til bedring av helse- og avlssituasjonen til de aktuelle rasene. NKK har gjennom en årrekke deltatt i halvårlige diskusjonsmøter med Mattilsynet sammen med blant annet Rådet for dyreetikk, NOAH for dyrs rettigheter, Norsk Atferdsgruppe for selskapsdyr, Dyrebeskyttelsen Norge og Dyrevernalliansen.

Helt konkret har NKK arbeidet for innføring av rapportplikt på operasjoner i respirasjonsorganene forårsaket av eksteriøre overdrivelser, samt obligatorisk chip-merking av hund.

I juni 2015 sendte NKK en anmodning til Mattilsynet om å innføre rapportplikt på operasjoner i luftveiene forårsaket av eksteriøre overdrivelser (brachyocephalsyndromet – BOAS), samt obligatorisk chip-merking av hund. Dette forslaget lanserte NKK også tidligere overfor Mattilsynet på et møte i april 2014.

BILAG 20: Kopi av brev fra juni 2015 til Mattilsynet.

I brevet står det bl.a: NKK ønsker å utelukke avl på hunder med store pusteproblemer. Det vil være en god start å få kjennskap til hvilke hunder som er operert for disse problemene. Hvis det ble innført rapportplikt på denne type operasjoner, vil NKK legge avlssperre på disse hundene. Dette innebærer at avkom etter disse hundene ikke vil bli registrert i Norsk Kennel Klub. Det vil imidlertid ikke hindre at de kan få avkom som ikke registreres i NKK. Hvis det ble innført rapportplikt og denne informasjonen ble tilgjengelig for alle i en åpen database hvor alle de opererte hundene ble identifisert gjennom sitt chipnummer, gjerne koblet til eieropplysninger, vil dette kunne ha stor effekt i det svært viktige arbeidet med å redusere antall hunder som lider av disse meningsløse overdrivelsene. Enhver som kjøper en valp, enten det er blandingshund eller rasehund, må ha krav på at oppdretter opplyser om foreldrene chip-nummer, og kan da gå inn i denne åpne databasen å sjekke hvorvidt hunden er operert. En enda bedre løsning vil være å opprette et register tilsvarende Dansk Hunderegister (DHR), hvor enhver som eier en hund er pålagt av dansk lov å innregistrere hunden sin. I Danmark har det vært lovpålagt ID-merking av alle hunder siden 1993. Eier er pålagt å sørge for at alle hunder blir ID-merket og registrert i DHR senest når den er 8 uker. Ved innførsel av hund er eier pliktig til å registrere hunden innen 4 uker etter innførsel. Videre er eier pålagt å oppbevare dokumentasjon samt å melde fra om eierskifte innen 4 uker.

NKK sa seg villig til å påta seg å drifte den åpne databasen for de innrapporterte operasjonene og eventuelt et norsk hunderegister.

Mattilsynet svarte på den aktuelle henvendelse den 26.10.2015.

BILAG 21: Kopi av brev datert 26.10.2015.

Utdrag fra brevet: «En obligatorisk meldeplikt på operasjoner, slik dere foreslår, vil effektivt utelukke de opererte hundene fra avlssystemet til Kennelklubben. Den organiserte avlen kan som en følge av dette dreie i en retning som gjør at færre hunder opplever medfødte pusteproblemer. Dette er positivt for dyrevelferden. Samtidig kan meldeplikten kanskje føre til at avlshunder som har behov for en operasjon for å lette pustebesvær, ikke får dette fordi oppdretteren vil unngå avlssperre på hunden. Det er også en fare for at avlen på uregistrerte hunder øker ytterligere som en konsekvens av avlsrestriksjonene. Obligatorisk ID-merking og registrering av alle hunder vil kunne redusere følgene av dette, og er etter vår mening en

forutsetning for at tiltaket skal fungere etter hensikten. Kombinasjonen av meldeplikt på operasjoner og obligatorisk ID-merking på kan imidlertid bidra til at en økende andel (usunne) hunder importeres fra utlandet.

Det er først og fremst hundeeiernes, oppdretternes og veterinærenes ansvar å forhindre dyrevelferdsmessig uforsvarlig avl. Veterinærer har plikt til å bidra til dyrevelferdsmessig forsvarlig avl. De skal fraråde hundeeierne å bruke hunder i avl som er operert for å avhjelpe negative konsekvenser av arvbare defekter.

Det er ikke det offentliges primære oppgave å forskriftsfeste systemer som skal hjelpe partene å oppfylle sine forpliktelser, selv om denne type tiltak noen ganger kan være berettiget. I denne saken mener vi at tiltakene som foreslås ikke er den mest hensiktsmessige måten å løse problemet med avl på opererte hunder på, og at det er tvilsomt om innsatsen vil stå i forhold til resultatet. Fra det offentliges side er informasjonstiltak rettet mot potensielle valpekjøpere et mer aktuelt virkemiddel for å motvirke at hunder med pusteproblemer brukes i avl. Ut over dette mener vi at problemet antakelig langt på vei kan og bør ordnes på privat og frivillig grunnlag.»

På bakgrunn av svaret fra Mattilsynet har NKK ikke sendt ytterligere anmodninger til MT om rapportplikt for veterinærer angående andre arvelige defekter, som syringomyeli hos cavalier king charles spaniel. Det er viktig å merke seg Mattilsynets klare tilbakemelding om at det er hundeeieren som har ansvaret for å sikre forsvarlig avl.

4.3.5 NKKs arbeid for bedre hundevelferd

4.3.5.1 Tilgjengelig helsedata og NKKs åpne database - DogWeb

NKK har gjennom flere år tilrettelagt for full åpenhet angående avl og helse hos hunder registrert i NKK. Som en av de aller første kennelklubber i verden utarbeidet NKK en database som inneholder alle registrerte opplysninger om den enkelte hunden, om hundens søsken, halvsøsken og andre slektninger langt bakover i stamtavlen, kvalitetssikrede helsedata for avlshunder og deres avkom og rasestatistikker. Dette arbeidet startet NKK allerede på slutten av 80-tallet. Som en av svært få kennelklubber i verden beregner NKK også innavlgrad for den enkelte hund i inntil 8 generasjoner. Man kan også enkelt beregne innavlgrad for kombinasjoner man planlegger å gjøre, såfremt de aktuelle hundene er registrert i NKKs database. For kombinasjoner hvor utenlandske hunder inngår, har NKK utarbeidet informasjonsmateriell for hvordan innavlsberegninger kan gjøres manuelt. Dette er publisert både gjennom NKKs tidsskrift Hundesport og i boka Oppdretterskolen (bind 1). NKKs database, DogWeb, er i dag en åpen database som er tilgjengelig for alle. Også de som tenker på å kjøpe hund kan enkelt finne alle tilgjengelige opplysninger om hundens foreldre og andre slektninger.

For å kunne publisere helsedata på individbasis i en åpen database, er kvalitetssikring av diagnoser helt grunnleggende. NKK har et utstrakt samarbeid med fagfolk og vitenskapelige institusjoner, både nasjonalt og internasjonalt for å kunne tilby kvalitetssikrede helseundersøkelser hos ulike raser hvor resultatene publiseres i NKKs database.

4.3.5.2 Helseregistrering gjennom screeningundersøkelser

Screeningundersøkelser innebærer at en lang rekke individer innen spesifikke raser undersøkes for en spesiell egenskap/sykdom/defekt uavhengig av kliniske symptomer. En forutsetning for å anbefale screeningundersøkelser er at den defekten det screenes for skaper helsemessige utfordringer for hunder i den aktuelle rasen.

NKK har gjennom et samarbeid med veterinærer med spesialkompetanse, Den norske veterinærforeningen (DNV) og med NMBU Veterinærhøgskolen utarbeidet nøyaktige prosedyrebeskrivelser for hvordan de ulike undersøkelsene skal gjennomføres. NKK har også egne kurs og godkjeningsrutiner av veterinærer som kan utføre screeningundersøkelser som patella-status, hjerterundersøkelser, i samarbeid med Norsk forening for veterinær kardiologi, og BOAS-gradering i samarbeid med universitetet i Cambridge. BOAS er forkortelsen for Brachycephalic Obstructive Airway Syndrome.

Per i dag registrer NKK følgende diagnoser på individ-basis, basert på screeningundersøkelser og kliniske diagnoser i DogWeb:

- Hofteledysplasi (HD) – alle raser. Røntgenundersøkelse med sentral avlesning foretatt av veterinære avlesere med spesialkompetanse innen billeddiagnostikk. Kun veterinærer som har inngått avtale med NKK og gjennomgått kurs avholdt våre avlesere i samarbeid med DNV kan sende bilder til avlesning. NKK beregner avlsindeks for HD i samarbeid med Per Madsen som er en velkjent internasjonal kapasitet på området (seniorforsker Aarhus Universitet ved Det Jordbruksvitenskapelige Fakultet, Institutt for Genetikk og Bioteknologi, Forskningscenteret Foulum, Danmark).
- Albueledsdisplasi (AD) – alle raser. Tilsvarende som angitt for HD gjelder også for AD
- Spondylose – boxer. Røntgenundersøkelse – tilsvarende som angitt for HD gjelder også for spondylose
- Forkalkede intervertebralskiver – dachshund. Røntgenundersøkelse – tilsvarende som angitt for HD gjelder også spondylose
- Øyelysning – alle raser. Undersøkelsene må være foretatt av spesialister i oftalmolog, godkjent av Norsk Selskap for Veterinær Oftalmologi (NSVO)
- Patella-status – alle raser (patella =kneskål). Må være foretatt av veterinær med god klinisk kompetanse, godkjent av NKK
- Hjerterstatus – må være godkjent av NKK og Norsk forening for veterinær kardiologi)
- Resultater fra en lang rekke rasespesifikke DNA-tester
- BOAS-gradering (respirasjonsproblemer) – mops, fransk bulldog og engelsk bulldog. Veterinæren må ha gjennomgått kurs arrangerer i samarbeid mellom NKK og University of Cambridge
- Kliniske diagnoser for alvorlige arvelige eller antatt arvelige sykdommer – alle raser. Alle veterinærer kan legge inn slike diagnoser i DogWeb, med eiers samtykke

NKK ligger, sammen med kennelklubbene i de øvrige nordiske landene, fremst i verden med å registrere kvalitetssikrede helseopplysninger i en åpen database.

Som den eneste kennelklubben i verden, er det hos NKK et krav at alle resultater fra screeningundersøkelser foretatt av veterinærer som er sertifisert av NKK, skal registreres i DogWeb. Det er altså ikke opp til den enkelte eier å avgjøre om resultatet skal registreres. Før undersøkelsen kan foretas må de signere på at resultatet skal offentliggjøres. Hvis veterinæren unnlater å sørge for at resultatet blir registrert, kan vedkommende miste sin NKK-sertifisering til å foreta slike undersøkelser.

4.3.5.3 BOAS-gradering i regi av NKK i samarbeid med University of Cambridge

BOAS (Brachycephalic Obstructive Airway Syndrome) er en samlebetegnelse for luftveisproblemer som kan ramme brachycephale hundraser (raser med kort og bred hodeskalle og snute). Syndromet karakteriseres av nedsatt passasje av luft gjennom øvre luftveier. Affiserte hunder kan ha symptomer av varierende alvorlighetsgrad, fra milde snorkelyder til uttalte pusteproblemer

Packer et. al publiserte i 2015 en studie som sammenliknet morfologiske trekk og faren for BOAS. Packer fant at jo lavere craniofacial ratio (CFR - forholdet mellom snute og hodeskalle) en rase har, jo større BOAS-fare har rasen. Studien viste også individuelle sammenhenger mellom nakkeomkrets og CFR innad i rasene (Packer 2015).

Det vises i denne sammenheng til stevningens bilag 80.

Ut fra dette skulle man tro det var enkelt å velge ut de beste avlsdyrene ved å selektere individene med lengst snute. Det har imidlertid vist seg at det ikke er så enkelt. BOAS-gruppen ved University of Cambridge, med Jane Ladlow (MA VetMB CertVR CertSAS DipECVS MRCVS) i spissen, har ved sin forskning på rasene mops, fransk bulldog og engelsk bulldog ikke kunne påvise liknende klare sammenheng mellom snutelengde/CFR og BOAS. Cambridge-gruppen fant en mye mer sammensatt problematikk, hvor andre morfologiske trekk så ut til å spille en minst like stor rolle (Liu 2017).

Forskningsgruppen ønsket også å kunne klassifisere hundene mht. BOAS-status på en sikrere måte enn tidligere, både for å kunne bruke det i forskningsøyemed, evaluere effekten av BOAS-kirurgi bedre, og gi mer korrekte råd til oppdrettere angående valg av avlsdyr. Ved bruk av barometriske plethysmografi-kamre kom forskningsgruppen fram til en relativt enkel og svært reproducerbar måte å BOAS-gradere hunder av rasene mops, fransk bulldog og engelsk bulldog (Liu 2015, Liu 2016, Riggs 2019).

Vi vil komme tilbake med tilbud om sakkyndige vitner vedrørende disse forhold i senere prosesskriv.

BILAG 22: Liu et al. 2017: Conformational risk factors of brachycephalic obstructive airway syndrome (BOAS) in pugs, French bulldogs, and bulldogs

4.3.5.4 BSI – Breed Specific Instructions regarding exaggeration in pedigree dogs.

BSI er et felles nordisk prosjekt for å unngå eksteriøre overdrivelser på bekostning av rasens sunnhet. Dokumentet er i utgangspunktet utarbeidet for eksteriørdommere til bruk ved eksteriørbedømmelse for å få ekstra fokus på helse, men har også stor effekt på oppdretterne i de ulike rasene.

BSI identifiserer risikoområder med hensyn til rasetyper og spesifikke risikoraser. Hovedbudskapet i dokumentet er at det skal fokuseres på helse og sunnhet.

NKK, i samarbeid med DNV, sendte i 2011 spørreskjema til alle medlemmer av Smådyrpraktiserende veterinærer forening samt alle norske rasedommere. Resultater fra spørreundersøkelsen ble sendt aktuelle raseklubber – som ga sin tilbakemelding. Tilsvarende ble gjort i de øvrige nordiske landene. Tilbakemeldingene og samordnede nordiske møter er grunnlaget for BSI.

Ved en eksteriørutstilling bedømmer eksteriørdommeren resultat av forrige generasjons avl.

Eksteriørdommerens oppgave som er angitt i BSI

- Bevare rasens karakteristika innen de rammer som er angitt i rasestandarden
- *Utseende/eksteriør må aldri gå på bekostning av rasens sunnhet!*
- Dommeren må være kjent med de helseproblemer som eksteriøre overdrivelser kan medføre hos den enkelte hunden og for rasens utvikling
 - » *Tendenser til eksteriøre overdrivelser må identifiseres før helseproblemene oppstår!*
 - » FCI GC 2013, FCI Model Standard: "Only functionally and clinical healthy dogs with breed typical conformation should be used for breeding"
- For alle BSI-raser skal det utfylles en rapport for hver rase – risikoområder

BSI tar også for seg grunnleggende kriterier som skal være oppfylt for alle raser (basic for all dogs). Her inngår beskrive respirasjon, øyne, bitt og tenner, vekt, hud og pels, bevegelser og atferd. Det er også tatt inn et eget avsnitt om «Exaggeration in presentation»; pelspreparering og grooming kan medføre uetisk hold av hund ved å påvirke hundens daglige liv.

Med hensyn til rasetyper hvor eksteriøre overdrivelser kan medføre helseproblemer, er følgende nevnt:

- » Brachiocephale raser
 - Spesielt oppmerksom på hode, nese, kjever, øyne, hud og brystkasse
 - Overdrivelse kan medføre bl.a. pusteproblemer og problemer med regulering av kroppstemperaturen
- » Dvergraser
 - Hvis de blir for små kan det gi generell svekkelse, dårlig utvikling av skjelett og muskler og kan medføre alvorlige helseproblemer
- » Condrodystrofe raser (kortbente)
 - Overdrivelse kan føre til alvorlige skjelettproblemer og usunne, ufunksjonelle bevegelser
 - Dårlig bakkeklaring – svært ufunksjonelt, spesielt for jakthunder.

BILAG 23: Kopi av BSI - Breed Specific Instruction.

4.3.6 Til Dyrebeskyttelsen Norges syn på NKK som premissleverandør og tilrettelegger

Dyrebeskyttelsen Norge fremmer flere påstander under stevningens pkt. 6.7 som ikke er riktige. Dyrebeskyttelsens påstander er gjengitt i kursiv.

«Det er NKK som administrerer registrering av hunder i Norge, og som blant annet er sentral premissleverandør for hvilke hunder som brukes til avl.» NKK registrerer bare rasehunder hvor begge foreldrene har en FCI-godkjent stamtavle.

«NKK har også gitt seg selv fullmakt til å sette avlssperrer på hunder som ikke anses skikket til avl.» NKK har ikke gitt seg selv fullmakt til å sette avlssperre. Avlssperre settes i samarbeid med raseklubbene samt vitenskapelige undersøkelser. Avlssperre kan også settes av oppdretter selv. Avlssperre får kun virkning for registrering i NKK.

«Raseklubbene har ansvar for å håndheve den enkelte rasestandarden og oppdatere denne, og utarbeide rasespesifikk avlsstrategi. Dette skal imidlertid skje i samråd med og med godkjennelse fra NKK. Avl skal skje i tråd med NKKs retningslinjer for raseforvaltningen i NKKs etiske grunnregler for avl og oppdrett og avlsstrategi.» Det er ikke raseklubbenes ansvar å oppdatere rasestandarden (med unntak av de syv norske rasene). Dette gjøres av rasens hjemland i samarbeid med FCIs Standard Commission. Som en av de svært få kennelklubber i verden har NKKs gitt sine raseklubber i oppdrag å utarbeide Rasespesifikk avlsstrategi (RAS) for sine raser. Dette er et svært viktig arbeid for å fremme avl av sunne, funksjonsfriske rasehunder, og NKK stiller seg helt uforstående til at dette brukes som et argument mot NKK.

«NKK er aktiv administrator og tilrettelegger, og oppfordrer gjennom sine aktiviteter til avl av hver enkelt hunderase de registrerer. NKK bidrar på denne måten til avl av de enkelte hunderasene i Norge, herunder cavalier og engelsk bulldog.» Dette argumentet faller på sin egen urimelighet. NKK og raseklubbene arbeider for av sunne, funksjonsfriske rasehunder, og følger myndighetens krav og retningslinjer.

«Det kan ikke være særlig tvil om at de aktuelle hunderasenes avlstall ville blitt redusert betraktelig, dersom NKK avsluttet sin virksomhet for disse hunderasene på grunn av deres helsemessige lidelser.» Hvis NKK ikke registrerer disse rasene, kunne man like gjerne opplevd at antallet uregistrerte hunder av disse rasene stige dramatisk, uten noen som helst form for helsekontroll. NKK kan uansett ikke slutte å registrere disse rasene med mindre det blir pålagt av myndighetene.

«Det er også på det rene at NKK ved å formidle avlsinformasjon og nye valpekull, og ved å tillatte registrering av de aktuelle rasene, aktivt gir sin tilslutning til slik avl. NKK bruker i andre sammenhenger avlssperrer på dyr som anses uegnet for avl, og anser seg slik sett selv kompetent til å påvirke hvilke dyr som benyttes til avl.» NKK formidler all tilgjengelig informasjon om alle hundene i NKKs database og tilrettelegger for full åpenhet. NKK avler ingen hunder, og har ikke kjennskap de aktuelle avlshundene utover det som er registrert i vår åpne database. NKK er avhengig av hjelp fra veterinærer og myndigheter for å få rapporter om hunder som av helsemessige grunner ikke skal brukes i avl.

Når det gjelder formidling av valper gjennom NKK gjøres dette via nettsiden «kjopehund.no». Kun kull som allerede er registrert legges ut på denne siden – NKK har naturlig nok ingen opplysninger om kull som ikke er registrert hos NKK. Kullene kan registreres fra de er 5 uker gamle, og på det tidspunktet er de fleste allerede solgt. Hovedhensikten med denne siden er å sette fokus på registrerte rasehunder framfor uregistrerte hunder uten helseundersøkelser, og det linkes derfor til klubbens web-sider for mere informasjon samt henvises til DogWeb. Raseklubbene gir på disse sidene informasjon om de ulike rasene, herunder også eventuelle kjente helseutfordringer.

«En interessant parallell er NKKs holdning til håndhevelsen av raseforbudet for såkalte «kamphunder» etter hundeloven. For å unngå at pit bull terrier eller pit bull-lignende hunder registreres som rasen staffordshire bull terrier for slik å omgå raseforbudet, har NKK iverksatt krav om innsending av blodprøver for staffordshire bull terrier for å kunne verifisere den reelle avstamningen til valpene som registreres. NKK har selv uttalt at kamphunder og kamphundkulturen bør begrenses, og at innføringen av blodprøvekontroll er et ledd i å hindre utbredelsen av slike hunder.» NKK gjør sitt ytterste for å etterkomme myndighetenes krav. Dette er bakgrunnen for at NKK, etter søknad fra raseklubben, innførte krav om blodprøver. Staffordshire bull terrier er ingen kamphund, men da NKK ble gjort oppmerksom på at det kunne forekomme at enkelte oppdrettere registrerte et større kull enn det de hadde og solgte de overskytende stamtavlene til hunder som ikke var tillatt, er det en selvfølge at NKK sammen med raseklubben tok et grep for å hindre dette.

4.4 Raseklubbene

NBK og NCK har ansvaret for henholdsvis engelsk bulldog og cavalier king charles spaniel. NBK og NCK har et særlig ansvar for forvaltning og ivaretagelse av sin rase. Raseklubbene har som følge av dette en rett til å foreslå avlsmessige tiltak og restriksjoner overfor NKK. Videre kan de foreslå endringer og være høringspart for endringer i regler som har avlsmessig betydning. Raseklubbene skal også bidra til utdanning av dommere og andre funksjonærer innen klubbens interesseområder.

Ved avl er formålet at dette skal skje i ønsket retning innenfor de rammer som er gitt i den til enhver tid gjeldende rasestandard. NBK og NCK har likevel ingen myndighet ovenfor oppdrettere som avler i strid med regelverket annet enn å gi klubbinterne reaksjoner dersom oppdretter er medlem. Slike reaksjoner kan være advarsel, utestengelse fra å delta på klubbens arrangement eller eksklusjon. Klubben har ingen mulighet for å stoppe avl på individer som ikke burde vært avlet på.

Norsk Cavalierklubb har rundt 900 medlemmer. Årlig registreres rundt 560 hunder av rasen i NKK. NCK har regler og retningslinjer for avl og oppdrett som er publisert på klubbens web-side. Klubben har gjennomført en rekke tiltak for å bedre helsetilstanden i rasen, og holdt årlige oppdretterseminarer om aktuelle temaer med forelesere som Clare Rusbridge (professor i veterinær neurologi, en av verdens fremste eksperter innen chiari-like malformations og syringomyeli), Jens Hægstrøm, professor i hjertesykdommer, Sveriges Landbruksuniversitet (SLU) og Frode Lingaas (professor i medisinsk genetik, NMBU Veterinærhøgskolen).

BILAG 24: NCKs tiltak for å bedre rasen.

Norsk Bulldog klubb har ansvar for to raser: Engelsk bulldog og fransk bulldog. Klubben har i overkant av 600 medlemmer. Årlig registreres i gjennomsnitt 130 hunder av rasen engelsk bulldog. NBK har regler og retningslinjer for avl og oppdrett med en rekke helsekrav, samt regler for formidling av valper gjennom klubben. Klubben har gjennomført en rekke tiltak for å bedre helsetilstanden hos rasen og deltatt i ulike helsefremmende prosjekter. De holder regelmessige oppdretterseminarer og legger ut mye helseinformasjon på sine web-sider.

BILAG 25: NBKs tiltak for å bedre rasen.

4.5 Oppdretterne

Alle hundeoppdretterne har en viktig rolle når det gjelder avl. Oppdretterne har et ansvar om å opptre innenfor avlsbestemmelsen i dyrevelferdsloven.

Om lag 90 % av oppdrettere som registrerer hunder i NKK har kun et eller to kull årlig de årene de har valpekull. Noen få oppdrettere driver i større skala. De saksøkte oppdretterne er alle aktive oppdrettere, men antall kull varierer stort mellom dem. Noen har flere kull i året, andre få eller ingen kull enkelte år.

NKKs oppdrettere er genuint interessert i velferden og utviklingen av sin rase. NKKs tall viser at NKK-oppdrettere hovedsakelig avler i liten skala, og har det som en hobby/aktivitet. Oppdrettet foregår med bakgrunn i en genuin interesse for rasen, hvor målet er å avle frem friske og sunne individer. Av den grunn legger også oppdrettere mye ressurser i å foreta helseundersøkelser og finne frem til gode avlsdyr.

Oppdretterne bruker mye tid på å finne og studere de forskjellige avlsdyrenes linjer. Dette gjøres både for å bidra til en positiv utvikling i rasen som sådan, og for å unngå å kombinere linjer med helsemessige utfordringer. Blant annet brukes tilgjengelige verktøy som Dogweb, studering av stamtavler og ulike linjer. Oppdretterne søker aktivt informasjon gjennom rasemiljøet og andre oppdrettere i inn- og utland. Det brukes mange importerte hunder, eller importert hundesæd fra hele verden. De saksøkte oppdrettere er svært opptatt av å få nytt genmateriale inn i sine oppdrett. I mange tilfeller er grunnen til at det ikke har foregått en naturlig paring, nettopp at oppdretteren har valgt å bruke importert hundesæd fra utlandet.

Avkommene selges oftest som valper, og da er de for unge til å bli helsesjekket. Derfor er det viktig for oppdretterne å ha tett kontakt med sine valpekjøpere for å få vite hvis det oppstår sykdom eller sykdomssymptomer på valpene de har solgt. De aktuelle oppdretterne opplyser at de får svært få tilbakemeldinger om sykdom på valper fra sine kull.

Alle de saksøkte oppdretterne har god kunnskap om avl og oppdrett, og de er svært opptatt av at det er god helse på hundene som benyttes i avl. Ingen oppdrettere ønsker å avle syke hunder, men alle oppdrettere – uavhengig av om man avler rasehunder eller blandingshunder – vil oppleve at enkelte individer blir kan få helseutfordringer i løpet av livet. De saksøkte oppdretterne er svært bevisste i sitt avlsarbeid og har ikke fått tilbakemeldinger fra valpekjøpere om mange sykdomstilfeller.

Det er således ikke noe grunnlag for å hevde at de saksøkte oppdretterne benytter syke hunder i avl, avler syke hunder, eller på annen måte bryter dyrevelferdsloven § 25 gjennom sitt oppdrett.

4.6 Mattilsynet

Mattilsynet fører tilsyn og kan fatte nødvendige enkeltvedtak for å oppnå etterlevelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av dyrevelferdsloven, jf. dyrevelferdsloven §30. Mattilsynet har en kontrollfunksjon og

ansvaret for å påse at avlsparagrafen ikke brytes. Mattilsynet utfører sin kontrollfunksjon ved å foreta tilsyn hos oppdrettere.

4.6.1 Møte med Mattilsynet etter bekymringsmelding mot oppdrettere etter Dogs4All 2018

Dyrebeskyttelsen Norge leverte inn flere bekymringsmeldinger til Mattilsynet etter Dogs4All 2018. Dette resulterte i et møte mellom NKK og NBK og Mattilsynet. På møtet kom det frem at Mattilsynet hadde foretatt 5 tilsyn og besøk hos oppdrettere. Mattilsynet opplyste at oppdretterne de møtte har hatt en tydelig holdning og bevissthet rundt utfordringer i egen rase, og at de gjør avlsmessige tiltak og vurderinger knyttet til helse. Mattilsynets inspektører hadde hatt gode samtaler med oppdretterne, og det ble ikke fattet noen vedtak knyttet til verken hunder eller hundehold.

BILAG 26: Artikkel vedrørende møte med Mattilsynet.

Det bekrefter at NKKs oppdrettere opptrer ansvarlige og driver godt hundehold. Dette bekrefter også at det er Mattilsynet som er tilsynsmyndighet vedrørende hundeval.

Dyrebeskyttelsen Norges anklager om Mattilsynets manglende oppfølging av sin kontrollfunksjon og håndhevingskompetanse, jf. Stevningen pkt. 4.3.2, er feil. Mattilsynet utfører sin kontrollfunksjon, men har konkludert med at de aktuelle oppdretterne ikke avler i strid med dyrevelferdsloven §25.

4.7 Cavalier king charles spaniel

Cavalier king charles spaniel er en hunderase med helsemessige utfordringer. Dette motstrides ikke fra de saksøkte parter.

4.7.1 Arbeidet som gjøres

4.7.1.1 Hjerteklaffsykdom (Mitralinsuffisiens)

Mitralinsuffisiens er en lekkasje i hjertets mitralklaff, det vil si hjerteklaffen mellom venstre forkammer og hjertekammer. Insuffisiens av mitralklaffen oppstår hvis klaffene eller de senetrådene som er festet til klaffenes kanter, skrumper så mye at klaffene ikke kan lukke tett til. Det oppstår da en suselyd som kan høres ved hjelp av stetoskop («lytting»). Dette er en defekt som er kjent hos mange raser, og blir angitt å være den vanligste hjertesykdommen hos hund (Borgarelli et al, 2012). Sykdommen har en overhyppighet hos cavalier. Suselyden er sjelden tilstede hos unge hunder. Forekomst øker med alderen, og det gjør også risikoen for å utvikle symptomer. Borgarelli oppgir at en undersøkelse i England viste at suselyd forårsaket av denne hjerteklaffsykdommen ble funnet hos 8,6% av 1252 undersøkte cavalier i 4-5 års alder (Lewis et al, 2011). Dette er langt lavere forekomst enn i tidligere studier, og antas å være et resultat av selektiv avl hvor bare hunder fri for suselyd ble brukt i avl.

Det Vises således til stevningens vedlegg 68: Borarelli et al: Historical review, epidemiology and natural history of degerativ mitral valve disease

NCK har i samarbeid med NKK og Norsk forening for veterinær kardiologi laget et screeningprogram og avlsprogram for cavalier med formål om å redusere forekomsten av denne hjerteklaffsykdommen. Det er innført krav om kjent hjertestatus for foreldre dyr av rasen cavalier king charles spaniel for registrering av valper i NKK. Undersøkelsen må være foretatt etter fylte 3 år. Dette innebærer at nedre aldersgrense for paring er 3 år. Foreldre dyr mellom 3 og 6 år må ha en hjerteundersøkelse foretatt maksimalt 12 måneder før paring. Foreldre dyr som har fylt 6 år må ha minst en hjerteundersøkelse etter fylte 6 år, men den kan være foretatt mer enn 12 mnd. før paring. Med kjent hjertestatus menes for rasen cavalier king charles spaniel enten auskultasjon eller ultralydundersøkelse foretatt av veterinær godkjent av NKK og Norsk Forening for Veterinær Kardiologi (NFVK), der resultatet publiseres i DogWeb.

Det vises her til tilsvarets bilag 24: Tiltak for å bedre rasen.

Raseklubb og oppdrettere arbeider målrettet og vitenskapsbasert for å unngå hjerteklaffsykdom hos fremtidige generasjoner. Det er likevel viktig å være klar over at dette er en sykdom som kan behandles med medisiner gjennom lang tid, på tilsvarende måte som hos menneske. Dette er følgelig ikke en sykdom som gjør at den enkelte hunden lider, såfremt de får riktig behandling.

4.7.1.2 Chiari-like malformations (CM) og syringomyeli (SM)

Det hersker ingen tvil om at CM og SM kan medføre alvorlige og smertefulle symptomer og at forekomsten for dette er høy hos cavalier. Det kan imidlertid være vanskelig å stille en sikker diagnose, ettersom en stor andel av hundene som har denne defekten ikke har kliniske symptomer samt at en sikker diagnose kun kan stille ved bruk av MRI (Magnetic Resonance Imaging). Svært få veterinærklinikker har tilgang på dette utstyret, og avlesningen er vanskelig. Det kan finnes en mulighet til å få undersøkelsen gjennomført ved humane sykehus. Sykdommen har sammenheng med hodeformen.

Et viktig spørsmål er om SM er forårsaket av beskrivelser i rasestandarden?

Vitenskapelige undersøkelser viser helt klart at en sterkt hvelvet skalle med lite bakhode øker risikoen for CM/SM. I rasestandarden for cavalier er det imidlertid angitt at skallen skal være nesten flat mellom ørene, og at stoppen skal være lett markert.

BSI sier Om cavalier king charles spaniel:

Areas of risk are related to tendency towards brachycephaly

- **Head:** Overly short muzzle, exaggerated stop, as well as very short, rounded skull (which may lead to a serious neurological disorder - syringomyelia).
- **Breathing problems:** Forced breathing, with pronounced snoring sounds due to short muzzle, pinched nostrils and/or narrow respiratory channels (insufficient room in pharyngeal cavities and airways). *See Appendix 2.*
- **Eyes:** Protruding eyes increase the risk for injuries. Loose eyelids. Profuse flow of tears. Skin folds showing sign of irritation. *See Appendix 3.*
- **Movement:** A specific deviant pattern of movement with a frantic scratching behaviour and signs of unmotivated pain when on leash, may indicate a serious neurological disorder (syringomyelia).
- Look for soundness of breathing, skin, eyes and movement. The wording of the standard explicitly warns for prevents a brachycephalic tendency: *“Head, cranial region: Skull: Almost flat between ears. Stop: Shallow.”* The eyes shall be *“Large, dark, round but not prominent; spaced well apart”*.

Problemet er lite relatert til standarden i seg selv. Over tid har hodeformen hos en del hunder blitt forandret i uheldig retning, ikke på grunn av – men på tross av standarden. NKK og de øvrige nordiske landene arbeider hardt for at dommerne skal premiere hunder med korrekt hodeform i forhold i standarden.

Her er det viktig å huske at standarden ikke er rettslig bindende, men at mange oppdrettere frivillig følger rådene da de fremstår som helsefremmende

Clare Rusbridge og hennes medarbeidere har gjennomført en pilotstudie av forandringer av rasens hodeform over tid. I artikkelen angis at nyere studier har identifisert to dysmorfiske eksteriørtrekk som har sammenheng med utviklingen av CM og SM: brachycephali og redusert bakhode (reduced hind cranium). Hypotesen var at slike dysmorfiske hodetrekk kan vurderes visuelt og kan korreleres med risikoen for SM. Eksteriørdommere fikk i oppgave å beskrive hodeformen på 13 hunder på bakgrunn av standardiserte fotografier tatt i tre plan, utfra en sjekklister utarbeidet for formålet. Disse subjektive vurderingene ble deretter sammenlignet med objektive målinger av hodeskallen og resultater av MRI. Det ble funnet en positiv korrelasjon mellom resultater fra dommerens sjekklister og målinger av skallen og etterfølgende MRI. Flatere skalle reduserte risikoen for CM/SM. Forskernes konklusjon er at det ble vist tilstrekkelig

sammenheng mellom dommerens vurderinger og risiko for SM til at en større undersøkelse bør gjennomføres.

Undersøkelsen ble foretatt av dommere fra England og Sverige, og viste at de svenske dommerne var flinkere enn de engelske til å identifisere risikohundene. Forfatterne diskuterer om det kan være fordi engelske dommere er vant til å se mer ekstreme hunder og dermed ikke reagerer på dem på samme måte som de svenske. Alle dommerne vurderte imidlertid færre hunder som ekstreme enn dem som faktisk hadde SM på MR.

Selv om det er ble funnet positiv korrelasjon mellom en type «risikoutseende» som dommerne kan identifisere og risiko for SM, kan en visuell vurdering ikke fullt ut erstatte MRI. Det kan imidlertid potensielt ha like stor effekt på populasjonen, dersom man ved å bruke utstillingsdommere kan få testet 100 x flere hunder, og NKK anser dette som en svært spennende prosjekt. Vi anser at forskjellen mellom engelske og svenske dommere i denne undersøkelsen i stor grad kan tilskrives BSI og de nordiske kennelklubbens opplæring av sine dommere.

BILAG 27: Knowler et al: Pilot study of head conformation changes over time in the Cavalier King Charles spaniel breed (2018)

Kan prevalensen av SM reduseres gjennom selektiv avl?

Clare Rusbridge og hennes medarbeidere har gjennomført en undersøkelse i England for å se på effekten av retningslinjer for avl i arbeidet med å redusere forekomsten av syringomyeli. I artikkelen angis at sykdommen har en kompleks nedarving (styres av mange gener) og er vist å ha en moderat høy arvbarhet - 0,37 (arvbarhet er et tall mellom 0 og 1, og er et statistisk mål som gir informasjon om hvor mye av den målbare forskjellen i en egenskap i en populasjon som skyldes arv) (Lewis et al, 2010). Rusbridge undersøkte 550 cavalierer. Undersøkelsen viste at avkom som var fri for SM i 70% av tilfellene hadde foreldre hvor begge var fri. Dersom begge foreldrene var diagnostisert med SM på MRI, var forekomsten av SM hos avkommene 92%. Ved paring med en SM-fri hund med en SM-affisert var risikoen for at avkom skulle utvikle SM 77%. Artikkelen konkluderer med at det bør anbefales at alle avlshunder i raser som er utsatt for SM blir undersøkt med MRI og at det etableres en SM-status ved 5 års alder. De anbefaler at resultatene bør inngå i en sentral database som kan brukes av oppdrettere i seleksjon av avlsdyr basert på avlsverdier (indeks).

Det poengteres i artikkelen at en ikke ubetydelig del av hunder som får diagnosen SM ved MRI-skanning er symptomfrie. Risikoen for å utvikle symptomer øker med alderen.

Det vises her til stevnings vedlegg 73.: Knowler et al. Effectiveness of breeding guidelines for reducing the prevalence of syringomyelia

4.7.1.3 Genetisk variasjon

I samarbeid mellom NCK, NKK og NMBU Veterinærhøgskolen ble det i 2020 foretatt en undersøkelse av genetisk variasjon hos rasen, basert på DNA-analyser. Det ble valgt ut 48 hunder for å få et godt inntrykk av genetisk variasjon. Valg av hundene ble basert på eiere som var villig til å delta, men ble i hovedsak valgt ut med krav til at de ikke skulle være kullsøsken og unngå foreldre og avkom som delvis representerer samme genmaterialet.

Det ble brukt et panel av 17 genetiske markører som oftest viser god variasjon. Markørene er kvalitetssikret gjennom internasjonale sammenligningstester og inngår i testpaneler som også bruker i forbindelse med kontroll av avstamning.

Resultatene viser en gjennomsnittlig heterozygositet på 50%. Dette er noe i underkant av det som er sett på noen andre raser vi har analysert. Det er i gjennomsnitt observert 3,6 genvarianter hos de ulike markører (variasjon 2-5 genvarianter).

Det er betydelig variasjon i heterozygositeten mellom de enkelte hunder i rasen, der en del hunder (17%) har en heterozygositet større enn 0,6. Dette antyder at dersom en ønsker å øke genetisk variasjon i form av større grad av heterozygositet, burde det være mulig å oppnå ved mer systematisk kombinasjon av ubeslektede hunder/importer i fremtidige parringer.

BILAG 28: Genetisk variasjon hos cavalier king charles spaniel.

NCK sin oversikt over innavlsgrad på kull registrert i NKK viser at innavlsgraden i gjennomsnitt ligger svært lavt (rundt 0,5% eller lavere). Jf. Bilag 25 til tilsvaret. (NCK – tiltak for å bedre rasen).

4.7.1.4 Import av gener fra andre land

Oppdretterne søker bl.a. bidra til genetisk variasjon og unngå innavl ved å importere avlshunder og/eller benytte utenlandske hunder i avl. For cavalier king charles spaniel viser vårt register at 55% av alle kull registrert i NKK i perioden 2010-2020, har minst en av avlshundene sin opprinnelse utenfor Norge. Det gir ingen garanti for at det ikke finnes noe felles slektskap mellom foreldredyrene, men det viser med all tydelighet at oppdrettere som registrerer kullene sine i NKK søker å bidra til å ivareta og øke den genetiske variasjonen med sitt oppdrett.

4.7.1.5 Krysningsprosjekt

Dyrebeskyttelsen Norge anfører i pkt. 6.4.5 at «Det er illustrerende for problemets alvorlighetsgrad at NCK i samarbeid med NKK selv har tatt initiativ til et krysningsprosjekt for rasen». Dette må oppfattes som en svært tendensiøs måte å beskrive NKK og raseklubb på i den hensikt å nedvurdere det arbeidet som gjøres i NKK-systemet. Sannheten er at, så vidt NKK kjenner til, har ingen andre kennelklubber i verden tatt et slikt initiativ! Et møte med den engelske kennelklubben (KC - rasens hjemland) ble avholdt i september 2017, og KC var positive til et krysningsprosjekt, forutsatt at det ble gjennomført på en vitenskapelig måte. Foreløpig har imidlertid ikke et slikt krysningsprosjekt startet opp, men det betyr ikke det samme som at prosjektet er lagt på is for all fremtid.

4.8 Engelsk bulldog

Engelsk bulldog er en hunderase med helsemessige utfordringer. Dette motstrides ikke fra de saksøkte parter.

4.8.1 Arbeidet som gjøres

4.8.1.1 BOAS

BOAS er et problem hos rasen engelsk bulldog. NBK har stort fokus på dette. NBK var en av de første klubbene som tok i bruk belastningstester for avlsdyr. I deres avlsregler står det at hunder som trenger mer enn 10 minutter på restitusjon ikke bør brukes i avl.

BOAS-graderingen er imidlertid et bedre hjelpemiddel til å gradere pusteproblemer enn kun en belastningstest. NBK har deltatt aktivt i kursvirksomheten for veterinærer angående BOAS-gradering. Fra 28.08.19 til 06.01.2021 har 44 individer i rasen fått BOAS-gradering registrert i dogweb.

Engelsk bulldog	Antall med BOAS grad 0	Antall med BOAS grad I	Antall med BOAS grad II	Antall med BOAS grad III	Totalt gradert
Hanner	3	11	2	2	18

Tisper	10	13	3	0	26
Totalt	13	24	5	2	44

Forklaring BOAS graderingene

BOAS grad 0 = Klinisk uten anmerkning. Har ikke symptomer fra luftveiene.

BOAS grad I = Klinisk uten anmerkning. Milde BOAS-symptomer fra luftveier, men påvirker ikke aktivitet.

BOAS grad II = Klinisk påvirket. Hunden har moderate symptomer fra luftveiene og disse bør følges med på.

Hunden kan ha behov for behandling inkl. vekttap og kirurgi.

BOAS grad III = Klinisk påvirket. Alvorlige tegn fra luftveier som følge av BOAS. Hunden bør undersøkes grundig av veterinær og behandles.

Det er for tidlig å trekke store konklusjoner ut av dette materialet mht. forekomsten av BOAS. Resultatet viser imidlertid at det utvilsomt finnes variasjon i forekomsten av BOAS i rasen, samt at et stort flertall av de undersøkte hundene ble diagnostisert som klinisk uten anmerkning og at hundenes aktivitet ikke påvirkes

Er det variasjon i snutelengde hos engelsk bulldog?

Aninova, som er en bedrift tilknyttet produksjonsdyrmiljøet på Hamar, samarbeidet i 2016 med NKK på et prosjekt hvor de så på muligheten for å måle relativ snutelengde på en objektiv måte («kortsnuteprosjektet»). NBK stilte velvillig opp med hunder. Aninova testet ut ulike metoder som bruk av målebånd, skyvelær og 3D kamera. Prosjektet viste til dels stor variasjon i snutelenge innen de ulike rasene som inngikk i prosjektet.

BOAS - har rasestandardene skylden?

I rasestandarden står det helt klart at hunder som viser pustevanskeligheter er meget uønsket; tegn til pusteproblemer er angitt som en diskvalifiserende feil.

I BSI for engelsk Bulldog står følgende, jf. bilag 23 i tilsvaret.

Bulldog – brachycephalic and molossoïd type (på engelsk omtales engelsk bulldog som «Bulldog»)

The extreme conformation of this breed with shortened skull and muzzle, underdeveloped bridge of nose and excessive amount of skin, causes health problems if exaggerated.

Areas of risk are:

- Breathing:** Forced breathing, with pronounced snoring sounds due to short muzzle, pinched nostrils and/or narrow respiratory channels (insufficient room in pharyngeal cavities and airways). *“Dogs showing respiratory distress highly undesirable.” “Pinched nostrils and heavy over nose wrinkle are unacceptable and should be heavily penalised.” See Appendix 2.*
- Exaggerated type conformation** and insufficient angulation of fore- and hindquarters might result in unsound movement/lameness challenging the standard’s demand: *“Soundness of movement of the utmost importance.”*
- Face and eyes:** Excessively short bridge of muzzle, excessively loose facial skin and loose eyelids can cause injury and inflammation of the eyes. *See Appendix 3.* Overhanging nose roll can cause inflammations.
- Tail:** Rigid tail carried tightly over anus may disturb the function to defecate. Skin wrinkles in the anal region can cause inflammations. *“Lack of tail, inverted or extremely tight tails are undesirable.”*

The standard explicitly states the importance of unconstrained breathing.

Dogs with free, sound breathing and breed typical sound action as well as sound skin and eyes shall be particularly appreciated. It is of utmost importance that the tail is movable within the frame of the standard.

4.8.1.2 Naturlig parring

Internasjonalt har det hos rasen engelsk bulldog vært helt vanlig at hunder blir inseminert. I Europa og mange andre land har dette også blitt svært vanlig på en lang rekke raser. Oppdretter (eller hannhundeeier) tapper sæd fra hunden – og legger det selv inn i skjeden på tisper med utstyr enhver oppdretter kan få tak i. Årsaken oppgis til at de vil unngå smitte mellom tisper og hannhund i forbindelse med paringen.

NKKs statistikk viser at i perioden 2017-2019, ble naturlig paring kun benyttet for 22% av de fødte kullene av engelsk bulldog. For 2019 og 2020 var tallet 32%. NBK sine egne tall fra 2012 (gjengitt i klubbens RAS-dokument), viser at den gang ble kun 8% av kullene unnfanget ved naturlig paring.

Norske oppdrettere tar ofte inn sæd fra utlandet framfor å reise til hannhunden. Det er innlysende at tisper da må insemineres, enten det dreier seg om fersk eller frossen sæd. Selv om hannhunden bor i Norge hender det også at dersom hannhunden som bor et stykke unna, blir han tappet i nærheten av der han bor, og sæden sendt til tisper/veterinær for inseminering. NKK har en egen sædbank hvor sæddoser fra en lang rekke hannhunder i en lang rekke raser er lagret. Inseminasjon med frossen sæd må foretas av veterinærer med spesialkompetanse på dette området.

NKK er selvsagt helt enige med Dyrebeskyttelsen om at hunder skal kunne pare naturlig. Bruk av inseminering betyr imidlertid ikke at hundene ikke kan pare naturlig. Tapping av sæd og inseminasjon av tisper er imidlertid ikke smertefullt eller risikofylt for hverken hannhund eller tisper og utgjør således ikke noe dyrevelferdsproblem.

4.8.1.3 Naturlig fødsel

NKK er helt klare i sin avlsstrategi om at hunder som ikke har evnen til å føde naturlig ikke skal brukes i avl. Dette gjelder alle raser, selvfølgelig også engelsk bulldog.

Det har gjennom en årrekke vært en «sannhet», ikke minst blant veterinærer, at rasen engelsk bulldog ikke er i stand til å føde normalt. Resultatet er dessverre at det blir foretatt en lang rekke planlagte keisersnitt på rasen uten at tisper får mulighet til å vise hvorvidt hun har evnen til å føde. Vi har henstilt, tryglet, veterinærer gjennom en årrekke om å si nei til planlagte keisersnitt. Tilsvarende har vi tryglet oppdrettere av rasen om la tisper få mulighet til å føde naturlig før veterinær kontaktes; hvis de ikke har evnen til naturlig fødsel skal de ikke pares.

Tall fra NKKs statistikk – engelsk bulldog

Årstall	Antall kull	% selvfødende (antall)	Minimum 1 valp født før keisersnitt	Keisersnitt hele kullet
2017-2019	182	28% (23)	15% (12)	57% (46)
2020 (januar-oktober)	25	40% (10)	28% (7)	32% (8)

Som det framgår av NKKs statistikk, er det stadig flere tisper som føder naturlig; flere tisper får mulighet til å vise at de kan! Mens hele kullet ble forløst med keisersnitt i perioden 2017-2017 var 57%, er tilsvarende tall for 2020 nede 32%. DB henviser til klubbens egne undersøkelser fra 2012, hvor 100% av kullene ble forløst med keisersnitt.

Fremdeles gjenstår det en jobb å gjøre for å få redusert forekomsten av fødsler hos denne rasen hvor hele kullet forløses med keisersnitt, men oversikten gir en klart indikasjon på at rasen er på rett vei. Vi er imidlertid avhengig av veterinærenes hjelp, både med å avslå planlagte keisersnitt og i rådgivningen om at

dersom de må foreta keisersnitt fordi tispa beviselig ikke har evnen til å føde selv – så skal den ikke pares igjen.

Det skal påpekes at årsak til at hele kullet må tas med keisersnitt ikke nødvendigvis skyldes at tispa ikke har evnen til å føde. Blant årsakene kan nevnes feilstilling av den første valpen som ligger til fødsel, vridning av livmoren eller små kull (1-2 valper i kullet) eller svært store kull. At deler av kullet må tas med keisersnitt, kan ha tilsvarende årsaker.

4.8.1.4 Genetisk variasjon

I samarbeid mellom NBK, NKK og NMBU Veterinærhøgskolen ble det i 2020 foretatt en undersøkelse av genetisk variasjon hos rasen, basert på DNA-analyser. Det ble valgt ut 60 hunder av rasen for å få et godt inntrykk av genetisk variasjon. Valg av hundene ble basert på eiere som var villig til å delta, men ble i hovedsak valgt ut med krav til at de ikke skulle være kullsøsken og unngå foreldre og avkom som delvis representerer samme genmaterialet.

Det ble brukt et panel av 17 genetiske markører som oftest viser god variasjon, dvs. mange genvarianter i de fleste raser. Markørene er kvalitetssikret gjennom internasjonale sammenligningstester og inngår i testpaneler som også bruker i forbindelse med kontroll av avstamning.

Gjennomsnittlig antall varianter for hver genetisk markør hos engelsk bulldog var 4,9, med en variasjon fra 3-8 varianter. Gjennomsnittlig heterozygositet var 0,49. Det betyr at 49% av markørene var heterozygote sett over hele materialet på 60 hunder. Det er betydelig variasjon i heterozygositeten mellom de enkelte hunder i rasen; en del hunder (25%) har over 0,6 i heterozygositet. Dette antyder at dersom en ønsker å øke genetisk variasjon i form av større grad av heterozygositet, burde det være mulig å oppnå ved mer systematisk kombinasjon av ubeslektede hunder/importer i fremtidige parringer.

BILAG 29: Genetisk variasjon hos engelsk bulldog

NBK har utarbeidet en oversikt over innavlsgrad over alle kull i rasen registrert i NKK siden 1996:

Innavlsgrad	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Antall kull	13	7	12	10	6	8	8	8	11	14	18	16
Antall kull = 0%	4	4	8	6	5	1	6	6	9	11	14	11
Antall kull # < 6.25%	2	1	2	2	1	5	1	2	2	3	2	4
Antall kull 6.25 < # < 12.5%	2	1	1	1	0	2	1	0	0	0	0	0
Antall kull 12.5% < # < 25%	5	0	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1
Antall kull # > 25%	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gjennomsnitt (%)	7,92	10,16	2,62	3,31	0,7	4,03	0,38	1,22	0,44	0,78	1,1	1,24

Innavlsgrad	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Antall kull	22	30	25	26	26	37	28	26	28	37	25	22	26
Antall kull = 0%	14	14	13	8	11	14	12	13	14	9	9	11	8
Antall kull # < 6.25%	7	13	11	16	13	23	15	12	13	25	16	10	17
Antall kull 6.25 < # < 12.5%	1	1	1	2	1	0	1	0	1	2	0	0	1
Antall kull 12.5% < # < 25%	0	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0
Antall kull # > 25%	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gjennomsnitt (%)	1,5	1,69	0,98	1,2	1,53	0,94	1,6	0,74	0,89	2,09	0,82	1,92	0,8

Tabellen viser at gjennomsnittlig innavlsgrad er redusert gjennom denne tidsperioden, og at kull med innavlsgrad >6,25% er kraftig redusert tiltros for at populasjonen har økt betydelig. Gjennomsnittlig innavlsgrad pr år siste 18 årene ligger mellom 0,38 og 2,9%. Kull med innavlsgrad > 6,25 formidles ikke via klubbens valpeformidling.

Det vises her til tilsvarets vedlegg 25 NBK helsetiltak.

4.8.1.5 Import av gener fra andre land

Oppdretterne søker å bidra til genetisk variasjon og unngå innavl ved å importere avlshunder og/eller benytte utenlandske hunder i avl. For engelsk bulldog viser NKKs register at 74% av alle kull registrert i NKK i perioden 2010-2020, har minst en av avlshundene sin opprinnelse utenfor Norge. Det gir ingen garanti for at det ikke finnes noe felles slektskap mellom foreldredyrene, men det viser med all tydelighet at oppdrettere som registrerer kullene sine i NKK søker å bidra til å ivareta og øke den genetiske variasjonen med sitt oppdrett.

5 SAKENS RETTSLIGE SIDE

5.1 NKK og Klubbenes ansvar:

Det er viktig å fastslå at hverken NKK eller rase klubbene eier hunder eller driver oppdrett. Det er således ikke relevant å vurdere disse partene mot alvsparagrafen § 25 i dyrevelferdsloven. Det ligger heller ikke til disse parter som frivillige medlemsorganisasjoner å vedta lover eller forskrifter for avl i Norge. Denne myndigheten ligger til lovgiver. Ansvarlig departement er Landbruks- og matdepartementet. Tilsyns og forvaltningsmyndighet er Mattilsynet. Som dokumentert tidligere har lovgiver i Sverige valgt å gi forskrifter på området.

Dersom saksøker mener avl i Norge ikke foregår på en rettmessig måte eller det er behov for regelverk på området, er dette en sak som må reises mot tilsynsmyndighetene og lovgiver.

5.2 Oppdretternes ansvar

Dyrevelferdsloven §25 første og annet ledd må konkret vurderes opp mot hver enkelt oppdretter. Dyrebeskyttelsen må dokumentere og bevise at den hundeavl som drives av de saksøkte er lovstridig. Det vil si at den konkrete avl som foregår på den aktuelle kennel strider mot god dyrevelferd. Vi kan ikke se at det i stevningen er gjort forsøk på å dokumentere manglende dyrevelferd i avlsarbeidet hos de aktuelle oppdretterne. Tvert imot har Dyrebeskyttelsen valgt å saksøke seriøse oppdrettere som følger NKKs anbefalinger og faglige råd til sine medlemmer når det gjelder hundeoppdrett i Norge. At de frivillig registrer seg i NKK betyr at oppdretterne er opptatt av dyrevelferd og kvalitet i sin avl.

Det kan ikke utelukkes at det er enkelte oppdrettere i Norge som driver i strid med dyrevelferdsloven, men dette er selvfølgelig ikke et ansvar som kan generaliseres til å gjelde alle oppdrettere i Norge. Når det i Norge ikke foreligger forbud mot avl på de aktuelle raser, må dyrevelferdsloven vurderes opp mot konkrete oppdrettere og med konkret dokumentasjon for manglende dyrevelferd.

6 Vitner

Om sak tillates fremmet, vil det bli behov for å føre vitner både fra offentlige myndigheter og fagkyndige på avl i Norge. Vi vil komme tilbake til disse i senere prosesskriv om det blir aktuelt.

Med forbehold om ytterligere anførsler og bevis nedlegges slik

PÅSTAND:

Norsk Kennel klub.

1. Søksmålet må avvises.
2. NKK frifinnes.
3. NKK tilkjennes sakskostnader.

Norsk Bulldog klubb

1. Søksmålet må avvises.
2. NBK frifinnes.
3. NBK tilkjennes sakskostnader.

Norsk Cavalierklubb.

4. Søksmålet må avvises.
5. NCK frifinnes.
6. NCK tilkjennes sakskostnader.

[Redacted]

1. Søksmålet må avvises.
2. Partene frikjennes.
3. [Redacted] tilkjennes sakskostnader.

[Redacted]

1. Søksmålet må avises.
2. Partene frikjennes.
3. [Redacted] tilkjennes sakskostnader.

Tilsvar lastes opp i Aktørportalen.

Oslo, den 18. januar 2021

Geir Lippestad

Advokat

